

OPTIMIZAREA PROCESULUI DE EVALUARE LA EDUCAȚIE FIZICĂ MILITARĂ A STUDENȚILOR DE LA PROGRAMELE DE STUDII UNIVERSITARE DE MASTER DE CONDUCERE, ORGANIZATE DE UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I”

*OPTIMIZATION OF THE EVALUATION PROCESS
TO MILITARY PHYSICAL EDUCATION OF STUDENTS
FROM THE LEADERSHIP MASTER'S DEGREE STUDY PROGRAMS,
ORGANIZED BY THE "CAROL I" NATIONAL DEFENCE UNIVERSITY*

*OPTIMISATION DU PROCESSUS D'ÉVALUATION
À L'ÉDUCATION PHYSIQUE MILITAIRE
POUR LES ÉTUDIANTS DES PROGRAMMES
DE MASTER EN ÉTUDES DE GESTION,
ORGANISÉS PAR L'UNIVERSITÉ DE DÉFENSE NATIONALE "CAROL Ier"*

Col.instr.av.dr. Alin PELMUȘ*

Articolul analizează activitatea de evaluare la educație fizică militară în cadrul procesului de instruire, în general, și a studenților de la programele de studii universitare de master de conducere, organizate de Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, în mod particular. De asemenea, pe parcursul articolului, este remarcată importanța procesului evaluativ și sunt prezentate câteva soluții care pot contribui la optimizarea acestuia.

The article analyzes the evaluation activity in military physical education within the training process, in general, and of the students from the leadership master's degree university study programs, organized by the "Carol I" National Defence University, in particular. Also, it's noted the importance of the evaluation process and are presented some solutions that can contribute to its optimization.

L'article traite l'activité d'évaluation à l'éducation physique militaire, dans le cadre du processus de formation, en général, et des étudiants des programmes universitaires de master en études de gestion, en particulier, organisés par l'Université de Défense nationale "Carol Ier". De plus, au cours de l'article, on va mettre en évidence l'importance du processus d'évaluation et on va présenter certaines solutions qui pourraient contribuer à son optimisation.

Cuvinte-cheie: evaluare; educație fizică militară; instruire; optimizare; efect.

Keywords: evaluation; military physical training; training; optimization; effect.

Mots-clés: évaluation; éducation physique militaire; instruction; optimisation; effet.

Activitatea umană este o activitate orientată eminentă către scopuri, de unde rezultă că, indiferent de natura acesteia, se impune, la un moment dat, o anumită evaluare. Privind într-un

cadru general, în procesul de instruire evaluarea reprezintă un fenomen foarte complex, adesea încărcat de subiectivism. Teoria și practica evaluării în instruire consemnează o vastă varietate de abordări și de percepții ale semnificației acțiunilor evaluative. Acestea se nuanțează în raport cu înțelegerea naturii procesului evaluativ, cu ceea ce reprezintă obiectul acțiunilor sale, cu funcțiile

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
e-mail: pelmusalin@yahoo.com

pe care le îndeplinește și cu modurile de realizare. Din perspectiva înțelegerii naturii acestui proces și a manierei de realizare, există puncte de vedere diversificate în teoria evaluării.

Evaluarea în instruire este „... un proces complex de comparare a rezultatelor activității instructiv-educative cu obiectivele planificate (evaluarea calității), cu resursele utilizate (evaluarea eficienței) sau cu rezultatele anterioare (evaluarea progresului)”¹ sau un „... un proces de măsurare și apreciere a valorii rezultatelor sistemului de instruit sau a unei părți a acestuia, a eficienței resurselor, condițiilor și strategiilor folosite prin compararea rezultatelor cu obiectivele propuse în vederea luării unor decizii de îmbunătățire și perfecționare”².

Așadar literatura de specialitate consemnează o serie de puncte de vedere comune cu privire la evaluarea instruirii, astfel: aceasta nu este un produs, ci un proces, adică o activitate desfășurată etapizat în timp; nu se limitează la apreciere și notare, ci vizează domenii mult mai complexe (structuri, programe de pregătire sau sistemul de instruire, în ansamblu); implică o mulțime de măsuri, comparații, judecăți de valoare, în temeiul cărora se adoptă decizii pentru optimizarea activității din domeniile supuse evaluării; nu reprezintă altceva decât măsurarea nivelului de instruire a personalului/structurilor, față de performanțele prevăzute în standarde.

Evaluarea în cadrul instruirii militare poate fi privită ca un ansamblu de procese prin care performanțele structurilor de profil, ale subsistemelor și componentelor acestora sunt apreciate, măsurate și comparate cu obiectivele stabilite, pentru eliminarea deficiențelor constatate și integrarea abaterilor pozitive. Scopul acestei activități este înțeles ca o necesitate de raportare a nivelului atât al celor care se instruiesc, cât și al instructorilor și de identificare a locului în care se află față de ceea ce și-au propus prin obiectivele proiectate. Cu alte cuvinte, scopul evaluării este de a preveni eșecul instruirii sau de a-l diminua la minimum, asigurând o evoluție ascendentă a tuturor militarilor.

În ansamblul oricărui tip de management și, mai cu seamă, în managementul instruirii în domeniul militar, evaluarea trebuie să îndeplinească anumite funcții, în concordanță cu criteriile stabilite, vizând efectele acesteia atât pe plan individual, cât și social, astfel:

- *funcția de control* sau de constatare și apreciere a activității și a rezultatelor obținute. Prin exercitarea acestei funcții, evaluarea are și rol de feedback atât pentru instructori, cât și pentru personalul de instruit;

- *funcția de reglare a sistemului* sau de ameliorare a activității și de optimizare a rezultatelor;

- *funcția de predicție*, de orientare și de anticipare a rezultatelor, ca urmare a măsurilor preconizate;

- *funcția de clasificare și selecție*, în baza căreia se ierarhizează structurile militare/instituțiile de instruire și personalul de instruit;

- *funcția de certificare*, concretizată în eliberarea unor acte de studii;

- *funcția educativă* prin care se conștientizează, motivează și stimulează interesul pentru studiu permanent, pentru perfecționare și pentru performanță;

- *funcția socială* prin care se realizează informarea comunităților locale, a familiei etc. asupra rezultatelor obținute³.

În general, funcțiile evaluării se întrepătrund, tratarea distinctă a acestora fiind impusă, de regulă, doar de scopul didactic. În raport cu scopul evaluării, unele funcții pot avea o pondere mai mare decât altele sau vor fi urmărite, datorită unui scop aparte. De aceea ele trebuie dezvoltate la toate nivelurile, urmărindu-se manifestarea lor în procesul de instruire. Acest lucru poate să asigure abordarea eficientă a instruirii, dar și a evaluării necesare personalului militar.

Cu privire la activitatea de evaluare la educație fizică militară, aceasta reprezintă o componentă stabilă a procesului de instruire, având preponderent un rol reglator atât pentru pregătirea personalului, cât și pentru îmbunătățirea strategiilor didactice.

Scopul central al evaluării la educație fizică militară este reprezentat de conturarea modificărilor funcționale, morfologice, motrice și psihice produse, de mare intensitate, volum și complexitate. În sinteză, obiectivele generale ale procesului de evaluare a activității de educație fizică militară sunt: evidențierea eficienței procesului de instruire; raportarea rezultatelor la obiectivele stabilite anterior; verificarea și aprecierea nivelului de dezvoltare a calităților motrice, a pregătirii fizice, psihice și integrale; testarea capacităților funcționale ale diferitelor sisteme, organe sau

mecanisme funcționale (aerobe, anaerobe); cunoașterea reacției organismului militarului la eforturile și particularitățile proceselor de oboseală și restabilire; verificarea indicatorilor de efort (volum, intensitate, pauze), specifici diferitelor sisteme de acționare raționalizate și standardizate, folosite în pregătire⁴.

Evaluarea la educație fizică militară a studenților/cursanților din Universitatea Națională de Apărare „Carol I” se efectuează având drept repere normele de asigurare a calității serviciilor educaționale și prevederile *Codului de etică și deontologie universitară*. Aceasta cuprinde:

- *verificarea* – acțiunea prin care individul/grupul este supus unei probe. Proba este însoțită de *norme* sau *bareme*, care exprimă la ce scară valorică se efectuează aceasta. Probele/testele de pregătire fizică constau în verificarea celor mai importante calități fizice: rezistența cardiorespiratorie și forța musculară;

- *aprecierea* – etapa care succede verificarea, necesară optimizării decizionale. Ea rezidă din reflectarea realității în conștiința specialistului și, ca atare, prin apreciere, se realizează unele judecăți de valoare. Având în vedere că, în cazul nostru, la proba supusă verificării, rezultatele sunt măsurabile, aprecierea este reală și nu presupune un efort deosebit din partea evaluatorului, mai ales pentru că, la proba respectivă, există un tabel cu norme;

- *notarea* – reprezintă rezultatul unității dialectice dintre verificare și apreciere. Aceasta se concretizează prin acordarea de note sau calificative, fiind un act de afișare a unei etichete ca rezultat al învățării. De asemenea, nota sau calificativul este indicele care corespunde realizării randamentului și poate îndeplini mai multe roluri: de informare; de reglare a procesului de instruire; terapeutic; patogen. Corectitudinea și validarea notării constau în exprimarea, într-o manieră justă, a obiectului pe care-l măsoară. O probă este valabilă, concludentă sau exactă în momentul în care odată repetată, conduce spre aprecieri și notări identice de către același evaluator, în momente diferite, sau de către evaluatori diferiți, în același timp.

Verificarea se execută pe timpul desfășurării activității didactice, la probe pentru dezvoltarea calităților motrice, a însușirii deprinderilor motrice de bază, utilitar-aplicative și a celor din *Regulamentul educației fizice militare*, conform documentelor de

planificare și conducere a învățământului, elaborate la nivelul Departamentului educație fizică militară. Aprecierii și notarea se realizează de personalul didactic care conduce nemijlocit activitatea de educație fizică militară, potrivit normelor și baremelor prevăzute de *Metodologia privind evaluarea la educație fizică militară a studenților și cursanților din Universitatea Națională de Apărare „Carol I”*⁵.

Potrivit fișei disciplinei *Educație fizică militară* și a metodologiei menționate, rezultatele studenților participanți la programele de studii universitare de master de conducere sunt determinate prin următoarele forme de evaluare:

- *evaluarea inițială* – realizată la începutul disciplinei din cadrul programului de studii, cu rolul de a oferi cadrului didactic informații privind nivelul abilităților și aptitudinilor pe care studentul le posedă și care sunt necesare pentru dezvoltarea ulterioară. Evaluarea inițială nu se notează și, de regulă, nu are nicio pondere (nu influențează în niciun fel) în calculul notei finale;

- *evaluarea de progres (formativă)* – derulată pe tot parcursul activității didactice, are ca scop diagnoza, ghidarea și sprijinirea studenților în dezvoltarea și perfecționarea nivelului de antrenament fizic. De asemenea, evaluarea de progres îi oferă cadrului didactic feedback asupra calității activităților educative pe care le desfășoară (continuitatea; capacitatea și interesul de practicare independentă a exercițiilor fizice; atitudinea față de disciplină; participarea la concursuri sportive și aplicativ-militare). Conform fișei disciplinei, evaluarea de progres se notează și are o pondere în nota finală a disciplinei egală cu 50%;

- *evaluarea sumativă (de bilanț)* – realizată pentru a stabili gradul în care au fost atinse obiectivele disciplinei (nivelul de antrenament fizic individual, performanța motrică) și cuprinde probele din cadrul *Testului de evaluare a nivelului de pregătire fizică a personalului militar/Regulamentul educației fizice militare* (flotări, abdomen, alergare de rezistență). Această formă de evaluare mai vizează ierarhizarea și selecția. Evaluarea sumativă are o pondere de 50% din nota finală a disciplinei.

În conformitate cu reglementările în vigoare, în planurile de învățământ specifice programelor de studii universitare de master de conducere, *educația fizică militară* este prevăzută ca disciplină obligatorie în toate cele patru semestre

și se finalizează cu notă după fiecare semestru. Participanții la programele de master de conducere sunt repartizați la unități la finalizarea studiilor, în funcție de media de absolvire, potrivit prevederilor *Dispoziției DMRU 11/SMG 48/2015, Norme privind repartizarea și numirea în funcții a absolvenților programelor de formare profesională inițială a cadrelor militare în activitate, ai studiilor de master și rezidențiatului*⁶. În acest context, rezultă, fără echivoc, că evaluarea la această disciplină de învățământ este de o importanță majoră în ecuația repartizării absolvenților.

Având în vedere faptul că repartizarea pe funcții reprezintă o activitate de importanță deosebită, mai ales pentru absolvenții programelor de studii de master de conducere, dar și că evaluarea este un element fundamental, o componentă stabilă a nivelului de pregătire fizică a oricărui individ, consider că următoarele măsuri, care sunt la îndemâna oricărui cadru didactic, pot optimiza procesul evaluativ la educație fizică militară, astfel:

- referitor la *evaluarea inițială* – punerea în practică a acestui tip de evaluare este opțiunea fiecărui cadru didactic, însă apreciez că ar trebui să devină obligatorie, întrucât, pentru evaluarea din semestrele I și III, este posibil ca, din cauza unor condiții meteo severe (viscol și ninsoare/ploaie puternică, suprafață de alergare acoperită de gheață etc.), *proba de alergare de rezistență* să nu poată fi executată, iar în calculul notei finale, să fie luate în considerare performanțele de la evaluarea inițială;

- cu privire la *evaluarea de progres (formativă)* – ținând cont de faptul că progresul este mai greu de interpretat și de respectat și că acesta „este întotdeauna mai mare la cei cu nivel inițial mai mic și este mai mic la cei cu nivel inițial mai mare”⁷, consider oportună elaborarea de către fiecare cadru didactic a unei fișe de observare și evidență a următoarelor aspecte: atitudinea studentului în diferite ipostaze ale activității depuse, rezultatele înregistrate la competițiile sportive, rezultatele înregistrate în urma determinării compoziției corporale (IMC – indicele de masă corporală sau IAC – indicele adipos al corpului), gradul de practicare independentă a exercițiului fizic, cantitatea și calitatea elementelor însușite, capacitatea subiectului de generalizare (aplicarea în practică), de restructurare, de asamblare a elementelor însușite, modul de îndeplinire a unor sarcini organizatorice; instituirea unei evaluări

intermediare care conduce la creșterea nivelului de pregătire necesar la data evaluării sumative și care poate fi integrală sau parțială, adică o evaluare secvențială a fiecărei componente (probele de forță – flotări și abdomen –, proba de rezistență – alergare);

- în ceea ce privește *evaluarea sumativă* – competiția pentru obținerea unui post cât mai bun la repartizare se poate da între componenți ai aceleiași formațiuni de studiu sau între componenți ai unor formațiuni de studiu diferite, dar, de regulă, din aceeași categorie de arme. În acest sens, este necesară constituirea unei comisii de evaluare, formată din cel puțin doi membri ai departamentului de specialitate, pentru eliminarea oricăror suspiciuni cu privire la maniera de apreciere a evaluatorilor și pentru că aceasta poate fi o soluție de îmbunătățire a evaluării, în beneficiul celor de instruit și, cu certitudine, al sistemului respectiv.

De asemenea, desfășurarea evaluării la educație fizică militară a studenților de la programele de master de conducere de către o comisie mixtă este de o importanță majoră și din altă perspectivă. Astfel, un aspect extrem de important, care argumentează, în sens pozitiv, această formă de evaluare, face referire la erorile care pot apărea în activitatea specifică evaluării în educație fizică, adică efectele care pot distorsiona valoarea rezultatelor. Principalele efecte care pot produce modificări substanțiale în recunoașterea obiectivității evaluării activității, efectuată permanent numai de către cadrul didactic desemnat să conducă activitatea didactică la grupa de studiu respectivă, sunt:

- *efectul de „halo”* – potrivit acestuia, aprecierea rezultatelor este realizată ca urmare a extinderii altor aprecieri pozitive de la alte discipline din planul de învățământ; în evaluarea conduitei, se pot întâlni două variante ale efectului „halo”: efectul „blând” (evaluatorul manifestă un grad sporit de înțelegere pentru cei pe care îi cunoaște mai bine/sunt mai apropiați de acesta, față de cei pe care îi cunoaște mai puțin) și *efectul de generozitate* (în cazul acestui efect, apar diferite motive de a prezenta situația într-un mod cu mult mai bun decât cel real);

- *efectul Pygmalion* – aprecierea rezultatelor este făcută ca urmare a părerii fixe pe care evaluatorul o are despre o persoană;

- *ecuația personală a evaluatorului* – fiecare specialist își face propriul standard de evaluare, unii fiind mai „buni”, alții mai „răi”;

• *efectul contrast* – este întâlnit în situația în care, după o apreciere foarte bună, urmează alta mai puțin bună, pentru același rezultat (este valabil și reciproc);

• *efectul de ordine* – unii dintre evaluatori sunt mai blânzi în aprecierea rezultatelor în anumite momente ale zilei, ale săptămânii, anului (cu alte cuvinte, nu sunt consecvenți în aprecierea rezultatelor, din perspectiva componentei temporale);

• *efectul logică* – este reprezentat de înlocuirea obiectivelor principale cu cele secundare, în aprecierea rezultatelor⁸.

În concluzie, putem afirma că evaluarea în instruire este o problemă cu origini în trecut, dar cu conotații moderne, este un subiect controversat, grație încărcăturii sale morale, întrucât prin această activitate, se realizează clasificări și selecții, se atribuie verdicte, deci se decide soarta unor oameni (în cazul nostru, se decide structura militară în care absolvenții își vor desfășura activitatea pentru o perioadă de cel puțin un an). În acest context, optimizarea procesului de evaluare la educație fizică militară și, mai ales, participarea activă a studenților la toate formele de evaluare cuprinse în sistem au o influență pozitivă în ecuația repartiției la unități a absolvenților programelor de studii universitare de master de conducere. Mai mult decât atât, prin iscusința cadrelor didactice, evaluarea nu trebuie să devină o corvoadă pentru studenți, ci să dezvolte și să susțină interesul acestora pentru activitatea desfășurată, să-i ghideze, în scopul menținerii sau creșterii nivelului de pregătire fizică.

NOTE:

1 Ioan Jinga, *Managementul învățământului*, Editura Academiei de Studii Economice, București, 2003, p. 79.

2 Ioan Țoca, *Management educațional*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2002, p. 56.

3 <https://www.academia.edu>, accesat la data de 02.07.2020.

4 Ion Andrei, Marian Braboveanu, Gabriela Penciulescu, „Influența funcției de evaluare a managementului în optimizarea activității de educație fizică militară”, *Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”* nr. 4/2005, p. 302.

5 <https://www.unap.ro/index.php/ro/prezentare/documente-institutionale>, accesat la 02.07.2020.

6 <https://dmru.mapn.ro>, accesat la 03.07.2020.

7 Mihaela Loghin, *Evaluarea pregătirii fizice militare*, Editura DARECO, București, 2002, p.10.

8 Adrian Dragnea și colab., *Educație fizică și sport – teorie și didactică*, Editura FEST, București, 2006, p. 211.

BIBLIOGRAFIE

Andrei Ion, Braboveanu Marian, Penciulescu Gabriela, „Influența funcției de evaluare a managementului în optimizarea activității de educație fizică militară”, *Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”*, nr. 4/2005.

Dragnea Adrian și colab., *Educație fizică și sport – teorie și didactică*, Editura FEST, București, 2006.

Jinga Ioan, *Managementul învățământului*, Editura Academiei de Studii Economice, București, 2003.

Loghin Mihaela, *Evaluarea pregătirii fizice militare*, Editura DARECO, București, 2002.

Țoca Ioan, *Management educațional*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2002.

<http://www.academia.edu>

<https://dmru.mapn.ro>

<https://www.unap.ro>